

УДК: [378.091.3:070-051]:004.8
[https://doi.org/10.21272/Obraz.2026.1\(50\)-122-132](https://doi.org/10.21272/Obraz.2026.1(50)-122-132)

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РОЛІ, ПРАКТИКИ

ГЛАЗУНОВ Олександр¹, аспірант,

ORCID – <https://orcid.org/0009-0002-9858-0535>;

МИРОНЕНКО Владлена, кандидат наук із соціальних комунікацій,

ORCID – <https://orcid.org/0000-0001-5399-0739>.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна.

¹ Кореспондентний автор Глазунов О., e-mail: hlazunov_o@365.dnu.edu.ua.

*Стаття надійшла до редакції 10.02.2026 р.
Прийнято до друку 03.03.2026 р.
Оприлюднено 10.03.2026 р.*

Цитування: Глазунов, О., Мироненко, В. (2026). Штучний інтелект у журналістській освіті: виклики, ролі, практики. *Образ, 1 (50)*. С. 122–132. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2026.1\(50\)-122-132](https://doi.org/10.21272/Obraz.2026.1(50)-122-132)

Вступ. У статті розглянуто використання штучного інтелекту (ШІ) як чинника трансформації медіаосвіти в умовах змін професійних практик журналістики. Акцент зроблено на переосмисленні ролі ШІ в освітньому процесі як допоміжного інструменту формування професійних компетентностей майбутніх журналістів.

Актуальність і мета. Актуальність дослідження зумовлена активним упровадженням інструментів ШІ в медіасферу та відсутністю систематизованих і методично виважених підходів до їх інтеграції в журналістську освіту. Метою є аналіз сучасних наукових підходів до використання ШІ в медіаосвіті, а також обґрунтування дидактичного потенціалу навчальних вправ із залученням алгоритмічних інструментів.

Методологія. Дослідження ґрунтується на аналізі й синтезі актуальних наукових джерел, узагальненні українських і зарубіжних освітніх практик, а також на концептуальному моделюванні інноваційних авторських дидактичних вправ із їх частковою апробацією. Отримані результати мають аналітично-описовий характер.

Результати. У статті узагальнено підходи до застосування ШІ в підготовці журналістів та проаналізовано низку навчальних вправ, спрямованих на розвиток інтерв'юерських, жанрових, аналітичних і редакторських навичок здобувачів освіти. Обґрунтовано доцільність використання інструментів ШІ за умови критичного аналізу згенерованого контенту та дотримання етичних і професійних стандартів.

Висновки. Обґрунтовано, що інтеграція ШІ в медіаосвіту має здійснюватися на засадах доповнюваності з урахуванням етичних обмежень і збереження провідної ролі викладача. Наукова новизна полягає в поєднанні теоретичного аналізу з концептуалізацією та частковою апробацією авторських вправ. Результати можуть бути використані для оновлення змісту та методичного забезпечення журналістської освіти.

Ключові слова: штучний інтелект, журналістська освіта, дидактичні практики, здобувачі вищої освіти, цифрові інструменти, цифрові компетентності, критичне мислення.

© Authors, 2026

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Вступ. У науковому дискурсі останніх років проблематика інтеграції штучного інтелекту (ШІ) в журналістську освіту дедалі частіше розглядається як складова глибших трансформацій медіасфери та освітніх моделей підготовки фахівців. Зміна технологічних умов функціонування журналістики зумовлює переосмислення не лише інструментарію професійної діяльності, а й підходів до формування професійних компетентностей майбутніх медійників.

Науковці університету міста Міссісіпі (США) дійшли висновку, що ШІ є трансформуючою силою в журналістиці, змінюючи виробництво новин, доставку контенту та взаємодію з аудиторією. У зв'язку з цим дослідники порушують питання про доцільні форми інтеграції вивчення ШІ в освітні програми з журналістики з метою підготовки студентів до медіаландшафту, який постійно змінюється [15]. Бразильський медійник Л. Толедо, зі свого боку, наголошує на потребі журналістів у системних знаннях про доступні інструменти ШІ, способи їх використання та перевірки результатів [14]. Подібної позиції дотримується й Л. Постма, яка вказує на необхідність розвитку навичок роботи з даними та ШІ для забезпечення достовірності й точності журналістської інформації в умовах інтенсивного новинного потоку [13].

З огляду на зазначене вибір теми дослідження зумовлений потребою осмислення ролі ШІ не лише як технологічного інструменту, а й як чинника трансформації журналістської освіти, що безпосередньо впливає на формування професійного мислення майбутніх медійників.

Різні аспекти впровадження ШІ в процес підготовки молодих журналістів досліджували українські вчені В. Владимиров, Т. Іванова, Л. Цукор, О. Ісаєва, Н. Мукач та інші. Ці науковці аналізували трансформацію журналістської освіти в умовах інтелектуальної комунікації, вивчали рівень залученості студентів до використання інструментів ШІ, розробляли дидактичні моделі й практики інтеграції ШІ в освітній процес тощо. Водночас, попри наявність окремих напрацювань, проблема системного й методично виваженого використання ШІ в журналістській освіті загалом перебуває на початковому етапі наукового осмислення та потребує подальших досліджень. *Новизна цього дослідження* полягає в поєднанні теоретичного аналізу підходів до інтеграції ШІ в журналістську освіту з розробкою та методичним описом авторських навчальних вправ, що використовують такі інструменти для формування професійних компетентностей майбутніх журналістів.

Актуальність визначається зростанням ролі інструментів ШІ в сучасному медіавиробництві та потребою в концептуальному й методичному осмисленні їх використання в системі журналістської освіти, зокрема для формування практичних професійних компетентностей студентів.

Метою дослідження є аналіз сучасних наукових підходів до використання ШІ в медіаосвіті, а також обґрунтування дидактичного потенціалу навчальних вправ із залученням алгоритмічних інструментів.

Завдання дослідження: характеристика та узагальнення теоретичної бази щодо використання інструментів ШІ у медіаосвіті, систематизація наявних освітніх практик із застосуванням ШІ та розроблення й теоретичне обґрунтування авторських навчальних вправ, орієнтованих на розвиток професійних умінь студентів-журналістів.

Методи дослідження. У дослідженні застосовано аналіз і узагальнення наукових джерел, присвячених проблематиці використання штучного інтелекту в журналістиці та медіаосвіті, що дозволило систематизувати сучасні підходи до інтеграції ШІ в освітній процес. Порівняльний аналіз українських і зарубіжних освітніх практик дав змогу виявити спільні тенденції та відмінності у способах використання алгоритмічних інструментів у підготовці журналістів.

Елементи структурно-функціонального аналізу використано для осмислення ролі ШІ у формуванні професійних компетентностей майбутніх медійників. Окремим методичним компонентом дослідження стало концептуальне моделювання інноваційних

авторських навчальних вправ, спрямованих на розвиток жанрових, аналітичних і комунікативних умінь. Запропоновані вправи були частково апробовані в межах освітнього заходу та навчальних занять; отримані результати мають характер педагогічного спостереження й аналітично-описового узагальнення та не претендують на статистичну репрезентативність.

Результати дослідження. Аналіз теоретичних засад та наявних освітніх практик дає змогу розкрити динаміку інтеграції ШІ у процес підготовки медійників. Отримані результати свідчать, що впровадження інструментів ШІ зумовлює масштабне оновлення освітніх стратегій, яке диктує нові вимоги до професійної спроможності медійників.

Так, В. Владимиров вважає, що, оскільки у медіасвіті, як в світі загалом, відбуваються зміни фундаментального за глибиною та революційного за своєю природою характеру, медійна педагогіка не може не оновлюватися відповідним чином за цих нових умов [1, с. 119]. Разом із тим, за І. Черемних, процес використання ШІ в медіаосвіті поступовий, помірний, але незворотний, адже нове покоління працівників медіа зацікавлене в інноваційних процесах та передових технологіях [6, с. 122].

У площині практичних наслідків цифрової трансформації медіаосвіти дедалі чіткіше окреслюється проблема конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти (ЗВО) на ринку праці. За результатами аналізу теоретичних і практичних напрацювань науковців можемо констатувати, що використання ШІ в професійній діяльності журналістів поступово переходить із категорії додаткової навички до базової вимоги, що безпосередньо впливає на успішність професійної реалізації молодих фахівців.

Зокрема, В. Владимиров наголошує, що вихід випускників ЗВО на ринок праці відбуватиметься в умовах, коли їхні конкуренти активно застосовуватимуть ШІ, що може створювати нерівні стартові можливості. На його думку, швидкий розвиток ШІ здатен посилити конкуренцію між класичною університетською освітою та короткотерміновими професійними курсами, якщо вищі не реагують на ці зміни належним чином [1, с. 119]. У цьому контексті Т. Іванова та Л. Цукор у посібнику «EDU-AI: Методика використання ШІ для викладачів комунікативного циклу» наголошують, що підготовка студентів має орієнтуватися на майбутнє, у якому взаємодія з ШІ стане невід'ємною складовою професійної діяльності поряд із традиційними академічними компетенціями. Дослідниці підкреслюють, що освітні заклади, які зможуть адаптувати навчальні практики до цифрових змін, отримають стратегічні переваги у підготовці фахівців [5, с. 54].

Таким чином, у працях зазначених фахівців простежується узгоджене розуміння того, що інтеграція ШІ в процесі підготовки молодих журналістів зумовлена як структурними змінами у функціонуванні медіасередовища, так і практичними викликами підготовки конкурентоспроможних працівників цієї сфери. Погоджуємося з такими висновками – за нашими прогнозами, вже у найближчі роки навички використання ШІ стануть однією з базових вимог, які висуватимуть до кандидатів роботодавці у медіасфері. Саме тому доцільно розглядати ШІ не лише як новий інструмент професійної діяльності, а як чинник, що впливає на зміну змісту, форм і методів навчання майбутніх медійників. Адже, як було встановлено нами раніше, інтеграція ШІ в освітній процес студентів за спеціальністю журналістика сприяє формуванню сучасних професійних компетентностей, необхідних для роботи в медіагалузі [3, с. 33].

Зважаючи на це, актуалізується питання освітнього потенціалу ШІ та його ролі в підвищенні якості підготовки фахівців медіасфери. Т. Іванова та Л. Цукор зазначають, що інтеграція ШІ розширює інструментарій медіаосвіти: від автоматизації окремих навчальних завдань і персоналізації освітніх траєкторій до створення контенту та аналізу комунікативних процесів. На їхню думку, такі інструменти відкривають можливості для моделювання професійних ситуацій і експериментування з форматами в навчальному середовищі [5, с. 8].

Ураховуючи такі твердження, ми дійшли висновку, що потенціал ШІ в медіаосвіті не обмежується окремими дидактичними можливостями, а поширюється на організа-

цію освітнього процесу загалом. Зокрема, йдеться про автоматизацію освітніх практик, підвищення ефективності рутинних процедур та реалізацію персоналізованого підходу до навчання, що актуалізує ширший міждисциплінарний погляд на використання ШІ в освіті.

Цю думку поділяє й О. Гриценчук, яка вивчала загальні тенденції використання ШІ в освіті. На її переконання, автоматизація освітніх процесів, зростання ефективності виконання рутинних завдань, реалізація персоналізованого підходу до навчання з використанням систем ШІ та спрощення дистанційного навчання привертають увагу і педагогів, і здобувачів, перетворюючи їх на користувачів сервісів ШІ [4, с. 158]. Натомість О. Чайка зазначає, що, використовуючи алгоритми машинного навчання, обробку природної мови та аналіз даних, ШІ може покращити подачу навчального матеріалу, персоналізувати досвід навчання та оптимізувати адміністративні завдання в освітніх установах [11, с. 70].

Водночас оптимістичні оцінки потенціалу ШІ в освіті потребують уточнення з огляду на емпіричні дані, які дають змогу не лише зафіксувати масштаби його використання, а й оцінити рівень усвідомленості цього процесу серед здобувачів освіти. Аналіз таких досліджень виявляє суперечність між зростанням практик застосування ШІ та обмеженим розумінням принципів його функціонування, що є важливим для осмислення ролі цієї технології в журналістській освіті.

Зокрема, згідно з дослідженням професора В. Владимірова, проведеним у 2025 році, опитування 82 здобувачів освіти третього курсу Навчально-наукового інституту журналістики спеціалізації «реклама та зв'язки з громадськістю» та 78 здобувачів освіти філософського факультету спеціалізації «політологія» Київського національного університету ім. Тараса Шевченка засвідчило високий рівень залученості студентів до використання ШІ. Як встановив В. Владиміров, станом на кінець листопада 2024 року 82 % респондентів уже опанували кілька платформ ШІ та висловили намір застосовувати їх у професійній діяльності після завершення навчання. Студенти, які вже працюють за фахом (33 особи), за даними дослідження, одноставно зазначили, що регулярно використовують ШІ під час виконання службових обов'язків [1, с. 118].

Поряд із цим дослідження, проведене у 2024 році в Севільському університеті (Іспанія) [10], показало, що студенти переважно асоціюють ШІ із програмними інструментами автоматизованої генерації тексту. Автори зазначають, що таке розуміння свідчить про поверхове уявлення журналістів-початківців про сутність цієї технології та може бути наслідком браку системної підготовки у сфері застосування ШІ. Результати дослідження також засвідчили, що студенти загалом сприймають використання ШІ як легітимне, зважаючи на здатність таких інструментів підвищувати продуктивність навчальної діяльності.

З іншого боку, як встановлено в дослідженні, ШІ має суттєві обмеження у сфері журналістського письма, особливо в контексті автоматизованого створення текстів і виконання творчих завдань. За результатами експерименту більшість опитаних викладачів дійшли висновку, що ШІ не здатен успішно пройти тест із дисципліни «Журналістське письмо», оскільки потребує надзвичайно високого рівня конкретності запитів і не враховує жанрову специфіку журналістських матеріалів. Окремо дослідники наголошують на відсутності у викладачів і студентів формальної підготовки з використання технологій ШІ, що, за їхніми висновками, істотно обмежує можливості його повноцінного впровадження в освітній процес та актуалізує потребу в посиленні професійної підготовки викладачів у цій сфері [10, с. 253–254].

Порівняння наведених результатів із даними українського дослідження дозволяє побачити спільну структурну тенденцію: якщо в опитуванні КНУ зафіксовано високий рівень фактичного залучення студентів до використання кількох платформ ШІ (82 %), то іспанський кейс акцентує увагу на якісному вимірі – обмеженому розумінні функціональної природи цих інструментів і відсутності системної підготовки до їх профе-

сійного застосування. Таким чином, в обох освітніх контекстах простежується розрив між інтенсивністю використання технології та глибиною її професійної рефлексії, що й обумовлює необхідність переосмислення ролі ШІ в структурі журналістської освіти.

Крім того, аналіз опитувань дозволяє по-іншому поглянути на проблему використання ШІ в журналістській освіті – не лише як на питання поширеності практик, а як на питання їх професійного осмислення. Отже, можна попередньо припустити, що спрощене сприйняття ШІ як інструменту автоматизованої генерації тексту пов'язане з браком системного пояснення принципів його роботи та меж застосування в журналістиці. За таких умов журналістська освіта має виконувати не лише адаптаційну, а й формувальну функцію – забезпечувати усвідомлене використання технології в поєднанні з розвитком аналітичного мислення і жанрових навичок. Вважаємо це принципово важливим, адже професійна підготовка медійника передбачає поєднання технологічної обізнаності з відповідальним і виваженим застосуванням інструментів ШІ.

З огляду на запропоновану інтерпретацію, здобувачі вищої освіти мають усвідомлювати, що ШІ – це ефективний інтелектуальний асистент, а не автономний суб'єкт творчості. Такі інструменти лише спрощують певні операції, проте не можуть замінити авторську відповідальність, здатність до контекстуального аналізу й етичне чуття – ці категорії узагальнено можна назвати «журналістською чуйкою», яка приходить з досвідом роботи у медіа. Тобто навчання використання ШІ – це не про освоєння софту, а про розвиток особистості автора.

На етичному аспекті використання ШІ в підготовці майбутніх журналістів наголошують зокрема А. Хоменко й Ю. Скиба. Вони підкреслюють, що журналістська освіта має виразну ціннісну складову, а застосування алгоритмічних інструментів неминуче відображає професійні орієнтири як майбутнього журналіста, так і викладача [7, с. 68]. Таку позицію розвивають О. Ісаєва та Н. Мукан, які пов'язують поширення людино-машинного виробництва новин зі зміною уявлень про професійну суб'єктність журналіста. На їхню думку, взаємодія з ШІ стає звичною складовою журналістської діяльності, однак ключовим викликом залишається збереження критичної автономії фахівця та контролю за відповідністю матеріалів професійним стандартам [12, с. 48]. Отже, освіта має забезпечувати баланс між опануванням цифрових інструментів і формуванням ціннісних орієнтирів майбутнього журналіста.

За цих умов особливої ваги набуває роль викладача як провідника між можливостями алгоритмічних систем та їх критичним і відповідальним осмисленням у навчальному процесі. Зокрема актуалізується питання набуття самими викладачами знань про принципи функціонування та сфери застосування ШІ. За висновками В. Владимірова, викладачі мають отримати потрібні навички з використання таких інструментів – і для створення медіапродукції, і для викладання медіадисциплін. Науковець з прикрістю констатує, що подекуди студенти розуміються на можливостях ШІ краще за окремих викладачів [1, с. 121].

Посилення проблеми зумовлене тим, що процес інтеграції ШІ в освітню практику має довготривалий і багаторівневий характер. В. Владиміров стверджує, що впровадження таких технологій у викладання медійних дисциплін не може бути одноразовим рішенням, а передбачає тривалу адаптацію викладачів та студентів [1, с. 119]. Йдеться про необхідність поступового опанування нових інструментів, перегляду методик викладання та поєднання традиційних форм навчання з цифровими платформами. Таким чином, модернізація освітнього процесу розглядається не як технічне оновлення, а як структурна трансформація підходів до професійної підготовки. Зазначена поступовість є визначальною умовою ефективної інтеграції ШІ, адже вона дозволяє уникнути як формального запровадження технологій, так і їх абсолютизації в навчальному процесі.

З огляду на це наразі актуалізується потреба переосмислення ролі викладача та освітніх цілей загалом. Враховуючи це, Т. Іванова та Л. Цукор зазначають, що пра-

цівники вишів у процесі адаптації до змін у галузі масових комунікацій стикаються з необхідністю опанувати цифрові інструменти та критично переосмислювати ролі, функції та цілі комунікації у світі постправди, гіперреальності та дипфейків. Дослідниці підкреслюють важливість поєднання гуманітарної чутливості з технологічною грамотністю як передумови ефективної підготовки майбутніх фахівців [5, с. 7]. Наслідком цього є не тільки зміна методики, а й самої педагогічної філософії – викладач постає не лише транслятором знань, а модератором складного процесу переосмислення професійних стандартів в умовах трансформації медіапростору.

Схожі висновки містяться й у О. Ісаєвої та Н. Мукан. Вони акцентують на структурних змінах у медіаіндустрії, що зумовлюють перегляд вимог до професійної підготовки журналістів. При цьому науковиці вказують на невідповідність окремих традиційних освітніх моделей потребам ринку, зокрема через обмежену інтеграцію міждисциплінарних знань та практичної роботи з цифровими інструментами. Разом із тим, вони акцентують на тому, що впровадження ШІ не зменшує значення гуманістичної складової журналістики, а актуалізує її [12, с. 47].

Цю думку продовжує А. Хоменко, яка вважає, що інтеграція ШІ в підготовку журналістів ускладнюється відсутністю узгоджених підходів до його етичного регулювання в освітньому середовищі. Це, відповідно, зумовлює потребу у системному оновленні освітніх програм, що передбачає підвищення цифрової компетентності викладачів, модернізацію змісту навчання та формування культури етичного використання ШІ [8, с. 107].

Важливим є і те, що в науковому дискурсі висловлюються занепокоєння щодо можливого знецінення ролі викладача-людини внаслідок розширення алгоритмічних інструментів. Поділяємо позицію дослідників, які стверджують, що ШІ, попри свою здатність підвищувати ефективність освітнього процесу, не здатен замінити безпосередню педагогічну взаємодію. Як слушно зауважують науковці, особисте залучення викладача, наставництва, а також соціально-емоційні аспекти освітнього процесу залишаються ключовими складовими, які не здатні бути повноцінно відтворені алгоритмічними системами [11, с. 72-73]. Таким чином, можна стверджувати, що застосування ШІ в журналістській освіті має ґрунтуватися на принципі доповнюваності задля збереження гуманістичної сутності навчання.

Отже, є підстави вважати, що інтеграція ШІ в журналістську освіту не може обмежуватися поодинокими ініціативами окремих закладів вищої освіти чи ентузіазмом окремих викладачів. Йдеться про необхідність системних і узгоджених інституційних рішень, що мають формуватися на рівні державної освітньої політики. Важлива роль у цьому процесі належить органам державного управління освітою, зокрема Міністерству освіти і науки України. Доцільно спрямувати діяльність МОН України на вироблення рамкових підходів до навчання журналістів основам ШІ та до використання відповідних інструментів у викладацькій практиці – за умови збереження автономії університетів і їхнього права на розробку власних освітніх стратегій та методик.

Водночас важливо підкреслити, що обговорення таких механізмів залишається передчасним за відсутності офіційно задекларованої загальнодержавної процедури регулювання використання ШІ в медіа, з якими медіаосвіта перебуває у тісному та нерозривному зв'язку. На нашу думку, така нормативна невизначеність зумовлює звернення до наявних рекомендаційних напрацювань державних органів у сфері цифрової трансформації. Вони не є обов'язковими до виконання, але в цілому окреслюють необхідність системного підходу до оновлення освітніх програм, який поєднує технологічні компетентності, академічну добросовісність і формування етичної відповідальності майбутніх журналістів.

Так, ідеться про рекомендації щодо відповідального використання ШІ у сфері медіа, які у січні 2024 року оприлюднило Міністерство цифрової трансформації. У цьому документі, серед іншого, зазначено, що «робота із системами ШІ часто вимагає нави-

чок, які виходять за межі підготовки більшості працівників медіа», а тому суб'єктам у сфері медіа рекомендується забезпечувати навчання персоналу через програми, курси та воркшопи, які об'єднують технічних спеціалістів і журналістів та сприяють підвищенню обізнаності щодо прав людини й професійної етики [9].

Поряд із нормативно-ціннісними орієнтирами у науковому дискурсі вже сформувався прикладні напрацювання, що окреслюють можливості використання штучного інтелекту в освітній діяльності з підготовки майбутніх журналістів. Зокрема науковиці Т. Іванова та Л. Цукор у своєму посібнику пропонують систему практичних вправ, спрямованих на інтеграцію інструментів ШІ в освітній процес із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

До прикладу, вправа «Голос за кадром: практикуємо інтерв'ю з Gemini» орієнтована на розвиток інтерв'юерських навичок через симуляцію усного діалогу з ШІ, що дозволяє відпрацьовувати формулювання запитань, реакцію на відповіді та подальший аналітичний розбір комунікативної стратегії. Вправи «Перетворення з використанням ШІ» та «Чарівна паличка жанрів» спрямовані на формування навичок жанрової адаптації, редагування й критичного осмислення текстів, згенерованих ШІ, шляхом трансформації одного інформаційного матеріалу в різні жанрові форми та аналізу змін у структурі, стилі й функціях журналістського тексту [5, с. 119–125].

Запропонована система вправ, за висновками авторок, сприяє не автоматизації творчого процесу, а усвідомленню меж і можливостей використання штучного інтелекту в журналістській практиці. Вона формує у студентів критичне ставлення до результатів автоматизованої генерації контенту, закріплює розуміння жанрових стандартів і підкреслює роль журналіста як ключового суб'єкта професійної, творчої та етичної відповідальності в умовах використання ШІ.

У межах освітніх експериментів, спрямованих на вивчення можливостей застосування штучного інтелекту в медіаосвіті, можемо запропонувати ще одну методику, яка поєднує інтерактивну роботу студентів із використанням інструментів ШІ. У цій вправі, яку умовно можна назвати «Збери новину», студентам першого курсу спеціальності «Журналістика» спочатку пропонується самостійно створити довільний набір слів, на основі якого вони мають сформулювати промпт у ChatGPT чи подібних інструментах для створення жартівливої новини. Важливо, щоб відповідний промпт чітко визначав структуру журналістської замітки, зокрема й умови побудови тексту за принципом перевернутої піраміди, що передбачає відпрацювання таких елементів, як питання «Хто?», «Що?», «Де?», «Коли?», «Чому?» та «Як?». Крім того, у завданні може бути передбачено включення допоміжних елементів новинної замітки, таких як коментар експерта або бекграунд, що стимулює студентів осмислювати контекст і джерела інформації. Після цього студенти мають ознайомитися зі згенерованим штучним інтелектом текстом.

Такий формат вправи дозволяє учасникам не лише експериментувати з генерацією тексту, але й інтерактивно вивчати базові принципи жанрової структури журналістських заміток, одночасно оцінюючи можливості й обмеження сучасних інструментів ШІ. Важливо, що педагогічне впровадження цієї методики має супроводжуватися систематичними поясненнями студентам, що ШІ не може замінити творчу і критичну працю журналіста, а лише виступає допоміжним засобом у процесі створення медійного контенту.

Зазначена методика була частково апробована в межах профорієнтаційного освітнього заходу для потенційних абітурієнтів – Зимової сесії медіашколи «Відкритий простір», яка відбулася 10 січня 2025 року на базі факультету систем і засобів масової комунікації Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара [2]. Учасники заходу – близько 30 учнів старших класів із різних навчальних закладів Дніпропетровської області – виконували завдання, концептуально подібні до описаної вправи, із залученням інструментів ШІ. Емпіричний матеріал, який був отрима-

ний у процесі виконання учнями цієї вправи, має аналітично-описовий характер і не претендує на статистичну репрезентативність, однак дозволяє сформулювати окремі узагальнення. Так, за результатами наших спостережень можна зробити попередній висновок: хоча більшість абітурієнтів, зацікавлених у здобутті журналістської освіти, уже мають досвід повсякденного використання ШІ, його застосування для відтворення чіткої журналістської структури та усвідомленої роботи з жанром стало для них новим та пізнавальним досвідом.

Логічним продовженням описаних підходів може стати вправа, спрямована на поєднання елементів журналістського розслідування, нарративного аналізу та критичної роботи з інструментами штучного інтелекту. Її можна умовно назвати «Герой під слідством». У межах цієї вправи здобувачам пропонується обрати на власний розсуд відомий художній сюжет – українську народну казку або прозовий твір класичної літератури – та уявити себе журналістами-розслідувачами, які реконструюють обставини, пов'язані з діями або зникненням головного героя. Прикладами таких завдань може бути пошук зниклого Колобка, з'ясування серії злочинів Зміївни з казки про Івасика-Телесика, реконструкція життєвих обставин Чіпки Варениченка з роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні» чи спроба з'ясувати справжні мотиви вчинків Кайдашів у повісті І. Нечуя-Левицького.

На першому етапі виконання вправи студенти залучають ШІ для формування плану умовного журналістського розслідування. За допомогою продуманих промптів інструменти ШІ можуть використовуватися для моделювання ключових кроків роботи журналіста: формулювання запитів, визначення можливих джерел інформації, «виїзду» на місце подій, складання переліку персонажів для уявних інтерв'ю та уточнення логіки збору фактів. Важливо, що на цьому етапі акцент робиться не на художній фантазії як такий, а на структурованості мислення та послідовності дій, притаманних реальній журналістській практиці, що забезпечує перенесення здобутих умінь із ігрового контексту в площину формування професійних журналістських компетентностей.

На наступних етапах ШІ може залучатися для генерації умовних відповідей на запитання розслідування, створення фрагментів інтерв'ю з персонажами або підготовки чорнової версії (драфту) підсумкового тексту. Усі ці матеріали розглядаються як навчальні заготовки, які підлягають колективному аналізу в аудиторії. Обговорення може бути організоване у форматі групової дискусії або перехресного оцінювання, коли студенти аналізують роботи одне одного, виявляють логічні прогалини, стереотипні рішення, жанрові помилки та надмірну довіру до згенерованого контенту, а також пропонують власні шляхи вдосконалення текстів. Викладач у цьому процесі спрямовує дискусію, уточнює поняття та пояснює базові принципи роботи інструментів ШІ. Він також акцентує увагу на межах їх застосування й допомагає студентам розрізняти технічні можливості алгоритмів та професійну відповідальність журналіста.

Узагальнюючи, запропонована вправа розширює попередньо окреслений блок щодо дотримання суворих стандартів журналістських матеріалів, але вже на прикладі іншого жанру – розслідування. При цьому, вона дозволяє відпрацювати принципи перевірки фактів, логіки збору інформації та структурованості викладу в умовно змодельованій, але методично контрольованій ситуації. Таким чином, студенти можуть в ігровій та безпечній формі наблизитися до розуміння логіки журналістського розслідування, одночасно осмислюючи можливості й обмеження використання ШІ на різних етапах роботи з інформацією. Педагогічна цінність цієї вправи полягає у формуванні навичок планування, критичного аналізу та відповідального редагування, а також у закріпленні уявлення про ШІ як інструмент підтримки мислення, а не джерело готових і беззаперечних рішень.

Висновки та перспективи. У межах дослідження встановлено, що інтеграція ШІ в журналістську освіту є не лише технологічним, а й дидактичним та ціннісним викликом, який потребує системного й методично виваженого підходу. Аналіз наукових під-

ходів і освітніх практик дозволив систематизувати наявні моделі використання ШІ та виявити розрив між інтенсивністю його застосування студентами й рівнем критичного педагогічного осмислення.

Відповідно до поставленої мети обґрунтовано дидактичний потенціал алгоритмічних інструментів у формуванні професійних компетентностей майбутніх журналістів. Наукова новизна дослідження полягає в поєднанні теоретичного аналізу з концептуалізацією та частковою апробацією інноваційних авторських навчальних вправ, орієнтованих на розвиток жанрових, аналітичних і рефлексивних умінь. Отримані результати мають аналітично-описовий характер, однак демонструють перспективність принципу доповнюваності як методологічної основи інтеграції ШІ в освіту.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання запропонованих підходів у навчальних курсах із теорії масових комунікацій, журналістської майстерності та цифрової журналістики. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною перевіркою ефективності розроблених вправ, формуванням критеріїв оцінювання результатів навчання із застосуванням ШІ та поглибленим аналізом етичних механізмів регулювання його використання в журналістській освіті.

1. Владимиров В. (2025). Новації у викладанні медіазнавчих дисциплін з використанням штучного інтелекту. Наукові записки Інституту журналістики. Т. 86 (1). С. 115–124. URL: <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.86.10>

2. Гаркавенко Ю., Хотюн Л. (2024). Зимова сесія медіашколи «Відкритий простір» для старшокласників. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара: офіційний сайт. 10 січня. URL: <https://www.dnu.dp.ua/news/6005>

3. Глазунов О., Мироненко В. (2025). Штучний інтелект як інструмент формування нових компетентностей медіафахівців. Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві: збірник матеріалів XI Міжнародної науково-практичної конференції. С. 31–34. URL: https://www.researchgate.net/publication/400676888_Stucnij_intelekt_ak_instrument_formuvannya_novih_kompetentnostej_mediafahivciv

4. Гриценчук О. (2024). Використання штучного інтелекту в освіті: тенденції та перспективи в Україні та за кордоном. Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». Т. 2. № 10. С. 152–161. URL: [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.0012](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.0012)

5. Іванова Т., Цукор Л. (2025). EDU-AI: методика використання ШІ для викладачів комунікативного циклу: практичний посібник / за загал. ред. В. Іванова. К.: Центр вільної преси. 186 с. DOI: 10.71262/AUP-978-617-7370-75-7

6. Черемних І. (2024). Штучний інтелект у медіагалузі й медіаосвіті. Основні виклики та конкурентні переваги // *Communications and Communicative Technologies*. Вип. 24. С. 123–132. URL: <https://doi.org/10.15421/292413>

7. Хоменко А. О., Скиба Ю. А. (2024). Використання інструментів штучного інтелекту у процесі підготовки бакалаврів журналістики // *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 99. С. 67–72. URL: <https://doi.org/10.31392/udu-nc.series5.2024.99.14>

8. Хоменко А. (2025). Готовність до впровадження штучного інтелекту в освітній процес // *Вища освіта України*. № 2 (97). С. 102–108. URL: [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2025.2\(97\).12](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2025.2(97).12)

9. Як відповідально використовувати штучний інтелект: розробили рекомендації для медіа. (2024). Міністерство цифрової трансформації України. 24 січня. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/yak-vidpovidalno-vikoristovuvati-shtuchniy-intelekt-rozrobili-rekomendatsii-dlya-media>

10. Fernández Barrero M. A., López Redondo I., Aramburú Moncada L. G. (2024). Possibilities and challenges of Artificial Intelligence in the teaching and learning process of Journalism Writing. The experience in Spanish universities. *Communication & Society*. Vol. 37, No. 4. P. 241–256. URL: <https://doi.org/10.15581/003.37.4.241-256>

11. Chaika O. (2023). The role of artificial intelligence in higher education. *Молодь і ринок*. № 6 (214). С. 69–74. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287898>

12. Isayeva O., Mukan N. (2024). The impact and transformation of journalism education in the era of intelligent communication. *Молодь і ринок*. № 4 (224). С. 44–49. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304405>

13. Postma L. (2024). Data Journalism, Digital Verification and AI. The Case for Newsroom Convergence. *VIEW Journal of European Television History and Culture*. Vol. 13, No. 25. P. 9–19. URL: <https://doi.org/10.18146/view.332>

14. Toledo L. F. (2024). How artificial intelligence can facilitate investigative journalism. Center for International Media Assistance (CIMA). March 19. URL: <https://www.cima.ned.org/blog/how-artificial-intelligence-can-facilitate-investigative-journalism/>

15. Wenger D., Hossain M. S., Senseman J. R. (2024). AI and the Impact on Journalism Education. *Journalism & Mass Communication Educator*. Vol. 80, No. 1. P. 97–114. URL: <https://doi.org/10.1177/10776958241296497>

UDC: [378.091.3:070-051]:004.8

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN JOURNALISM EDUCATION: CHALLENGES, ROLES, AND PRACTICES

Hlazunov Oleksandr¹, PhD Student,

ORCID – <https://orcid.org/0009-0002-9858-0535>;

Myronenko Vladlena, PhD (Social Communications),

ORCID – <https://orcid.org/0000-0001-5399-0739>.

Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro, Ukraine.

¹ Corresponding author Hlazunov O., e-mail: hlazunov_o@365.dnu.edu.ua.

Received: 10 February 2026

Accepted: 03 March 2026

Published: 10 March 2026

Citation: *Hlazunov, O., Myronenko, V. (2026). Artificial Intelligence in Journalism Education: Challenges, Roles, and Practices. *Образ*, 1 (50), 122–132. [https://doi.org/10.21272/Образ.2026.1\(50\)-122-132](https://doi.org/10.21272/Образ.2026.1(50)-122-132)*

Introduction. The article examines the use of artificial intelligence (AI) as a factor in the transformation of media education amid changes in professional journalistic practices. Particular emphasis is placed on rethinking the role of AI in the educational process as a supportive tool for developing the professional competencies of future journalists.

Relevance and Aim. The relevance of the study is обусловлена the active implementation of AI tools in the media sphere and the lack of systematized and methodologically balanced approaches to their integration into journalism education. The aim of the study is to analyze contemporary scholarly approaches to the use of AI in media education and to substantiate the didactic potential of educational exercises involving algorithmic tools.

Methodology. The study is based on the analysis and synthesis of relevant academic sources, the generalization of Ukrainian and international educational practices, and the conceptual modeling of innovative author-developed didactic exercises with their partial approbation. The findings are analytical and descriptive in nature.

Results. The article systematizes approaches to the application of AI in journalism training and analyzes a set of educational exercises aimed at developing interviewing, genre-based, analytical, and editorial skills of students. The expediency of using AI tools is substantiated provided that AI-generated content is critically evaluated and ethical and professional standards are observed.

Conclusions. It is substantiated that the integration of AI into media education should be based on the principle of complementarity, taking into account ethical limitations and preserving the leading role of the instructor. The scientific novelty lies in combining theoretical analysis with the conceptualization and partial approbation of author-developed exercises. The findings may be used to update the content and methodological support of journalism education.

Keywords: *artificial intelligence, journalism education, didactic practices, higher education students, digital tools, digital competencies, critical thinking.*

1. Vladymyrov V. (2025). Innovations in Teaching Media Studies Disciplines Using Artificial Intelligence. *Scientific Notes of the Institute of Journalism*. Vol. 86 (1). Pp. 115–124. URL: <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.86.10>
2. Harkavenko Yu., Khotyun L. (2025). Winter Session of the «Open Space» Media School for High School Students. Oles Honchar Dnipro National University: Official Website. January 10. URL: <https://www.dnu.dp.ua/news/6005>
3. Hlazunov O., Myronenko V. (2025). Artificial Intelligence as a Tool for Developing New Competencies of Media Professionals. *Innovations and Specific Features of Media Functioning in a Democratic Society: Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference*. Pp. 31–34. URL: https://www.researchgate.net/publication/400676888_Stucnij_intelekt_ak_instrument_formuvanna_novih_kompetentnostej_mediafahivciv
4. Hrytsenchuk O. (2024). The Use of Artificial Intelligence in Education: Trends and Prospects in Ukraine and Abroad. *Bulletin of the «UNESCO Chair Continuing Professional Education of the 21st Century»*. Vol. 2. No. 10. Pp. 152–161. URL: [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.0012](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.0012)
5. Ivanova T., Tsukor L. (2025). *EDU-AI: Methodology for Using Artificial Intelligence for Communication Studies Teachers: A Practical Guide* / ed. by V. Ivanov. Kyiv: Center for Free Press. 186 p. DOI: 10.71262/AUP-978-617-7370-75-7
6. Cheremnykh I. (2024). Artificial Intelligence in the Media Industry and Media Education: Key Challenges and Competitive Advantages. *Communications and Communicative Technologies*. Issue 24. Pp. 123–132. URL: <https://doi.org/10.15421/292413>
7. Khomenko A. O., Skyba Yu. A. (2024). The Use of Artificial Intelligence Tools in the Training of Bachelor's Degree Students in Journalism. *Scientific Journal of Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University. Series 5. Pedagogical Sciences: Realities and Prospects*. Issue 99. Pp. 67–72. URL: <https://doi.org/10.31392/udu-nc.series5.2024.99.14>
8. Khomenko A. (2025). Readiness for the Implementation of Artificial Intelligence in the Educational Process. *Higher Education of Ukraine*. No. 2 (97). Pp. 102–108. URL: [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2025.2\(97\).12](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2025.2(97).12)
9. *How to Use Artificial Intelligence Responsibly: Recommendations for the Media Developed*. (2024). Ministry of Digital Transformation of Ukraine. January 24. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/yak-vidpovidalno-vikoristovuvati-shtuchniy-intelekt-rozrobili-rekomendatsii-dlya-media>
10. Fernández Barrero M. A., López Redondo I., Aramburú Moncada L. G. (2024). Possibilities and challenges of Artificial Intelligence in the teaching and learning process of Journalism Writing. The experience in Spanish universities. *Communication & Society*. Vol. 37, No. 4. P. 241–256. URL: <https://doi.org/10.15581/003.37.4.241-256>
11. Chaika O. (2023). The role of artificial intelligence in higher education. *Молодь і ринок*. № 6 (214). С. 69–74. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287898>
12. Isayeva O., Mukan N. (2024). The impact and transformation of journalism education in the era of intelligent communication. *Молодь і ринок*. № 4 (224). С. 44–49. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304405>
13. Postma L. (2024). Data Journalism, Digital Verification and AI. The Case for Newsroom Convergence. *VIEW Journal of European Television History and Culture*. Vol. 13, No. 25. P. 9–19. URL: <https://doi.org/10.18146/view.332>
14. Toledo L. F. (2024). How artificial intelligence can facilitate investigative journalism. Center for International Media Assistance (CIMA). March 19. URL: <https://www.cima.ned.org/blog/how-artificial-intelligence-can-facilitate-investigative-journalism/>
15. Wenger D., Hossain M. S., Senseman J. R. (2024). AI and the Impact on Journalism Education. *Journalism & Mass Communication Educator*. Vol. 80, No. 1. P. 97–114. URL: <https://doi.org/10.1177/10776958241296497>